

da je doslej pomrlo dva milijona ljudi v Vietnamu.
 Tod le malokdo umre,
 razen iz čisto osebnih razlogov. Švedska
 ekonomija nič več ne pobija
 tako mnogo, vsaj tukaj doma ne. Nihče
 se tod ne gre vojne z namenom zaščititi
 lastne interese. Tod nas nihče
 ne sežiga z napalmom
 v imenu fevdalnih svoboščin.
 V petnajstem in šestnajstem stoletju pa napalma ni bilo.
 Tukaj se sonce dviga proti poldnevu.
 Kmalu bomo v marcu 1965.
 Vsak dan več ljudi umre v ogabni ameriški vojni.
 Snežinke na fotografiji
 predsednika Johnsona
 ob času zadnjih bombnih napadov
 na Severni Vietnam — pravkar leze v
 ali iz avtomobila — snežinke padajo,
 padajo na bele strani.
 Vse več mrtvih, vedno nova opravičila
 dokler naposled vsega ne prekrije sneg,
 v noči, ki končno
 spremeni svojo barvo onkraj oken.

Prevedel Mart Ogen

DOLGO JE POLETJE

Albin Šivic

Sweeney s tilnikom opičnjaka
 je od smeha ves mehak,
 zebraste proge vzdolž čeljusti
 se raztegnejo v žirafin vrat.
 T. S. Eliot, Sweeney med slavci

Lilo je, lilo, z dreves v korenine in iz nizkega neba na krošnje dre-
 motne goščave. Že teden dni lije, neprenehoma in zadržano, enakomerno in
 polno, kot bi bila dolina od pradednine določena za igro med oblaki,
 meglami in mahom. Pred tednom dni se je znenada strnila gora v blede
 sivi, nepredirni zid, potem se je drugi dan nebo spustilo nizko nad krošnje
 in prostor je izginil v enotnost vode in zemlje. V tej dolini se dež zgosti
 v eno samo premočrtno ploskev, začetek in konec sta ostro določena, vmes
 pa lije v ritmu pradednega miru in popolnosti, ne da bi se za trenutek kaj
 spremenilo.

Janez Cerkovnik se je prebudil bolj zgodaj kot po navadi in dosti bolj zgodaj kot vsa družina, pa tudi bolj zgodaj kot njegovi sosedge. Soseska je še počivala pod blaženo roko dremotne jeseni in ta dolina, zaokrožena v smolo, smrekovino in utrujajoči zrak, je bila najbolj pripraven kotiček sveta za olajšanje in pričakovanje. Ko se je prebudil, je takoj vedel, kaj mora storiti. Najprej si je narezal slanine in kruha, potem je še v svojo gozdarsko torbo nasul vrečko moke, da bi si lahko vmes tudi skuhal sem-pa tja kaj toplega. Že navsezgodaj je brkljal po stopnicah očetovskega doma in premetaval nekakšno šaro, ki je mislil, da mu bo potrebna. Ni se maral več obložiti, le da si naprti najpotrebnejše. Ko so otroci začutili njegovo zgodnje ropotanje, so se takoj stisnili k materi, ker so mislili, da še spi. Toda mati je že zdavnaj bedela, ker je vedela, da se je začel jesenski dež, tisti nasičeni dež, ki lahko pada tako enakomerno, gosto in popolno samo takrat, če se je zemlja dlje časa pripravljala nanj. V trenutku so bili vsi spodaj v kuhinji in oče jim je odgovarjal.

— Dež se je začel, jesen je tu. Nič ne pomaga. —

— Oče, profesor Majcen je že pri Berniku! —

To ime ima za Janeza Cerkovnika že dolgo kovinasti prizvok. Trdo je in zveneče kot ploskev ali pa napeta struna, ki čaka samo na pritisk žarečega prsta, skozi katerega se zlivajo kri, meso, utrip. Poleti, ko so ljudje hladili svoje slapove daleč visoko gori med kamenitimi grmadami, viharniki in brinjem, ga je srečal v trenutku, ki je bil lahko določen samo za usodnost neizogibnega: stal je namreč pred svojim viharnikom, ujetim na kos trdega papirja in v črte črnega oglja, ki je še ponoči žarelo v žerjavici, proti jutru pa utihnilo. Profesor Majcen ga je radovedno pogledal in je bil takoj prepričan, da tla podhranjajo človeka in ga tudi zaslužnjujejo v korenine.

— Ali bi mi hotel pokazati slap, Janez Cerkovnik? —

— A slap? Velik je, gospod profesor! —

— Zato, ker je velik, Janez Cerkovnik! —

— Potem ga je treba pokazati, gospod profesor. —

Profesor Majcen je bil odslej še bolj prepričan: ne samo tla, vsaka stvar piše.

Tako je razbral Janez Cerkovnik na njegovi obleki.

Vsi so bili v kuhinji in so hoteli vedeti:

— Oče, ali si si narezal slanine? —

— Oče, pa moke si vzemi. —

— Janez, v gorah so volkovi. Ne pozabi na ogenj. —

In nato:

— Pristava je daleč. Potreboval boš šotorsko krilo, da te ne premoči. —

In še:

— Oče, pa gob si naberi! —

Spet so stali na pragu kot kdove kolikokrat že poprej. Ko se je visoka, a pomalem že upognjena postava Janeza Cerkovnika zibala proti jezeru, odkoder ga bo popeljala kamenita in peščena steza proti Pristavi, je bil

vedno manjši, nazadnje se je sključil v drobno treščico, ki je obvisela tik nad motno, dokaj vznemirjeno jezersko gladino v daljavi. Daljava pa ga je nenadoma pokrila z nizkim, črnim robovjem, in takrat so vsi vedeli, da je njihov oče že na stezici.

— Oče, pa kmalu se vrni! — so klicali, ko jih že ni mogel več slišati. Tako se je preselilo poletje v dremotni jesenski naliv.

Včeraj popoldne se je Janez Cerkovnik dvignil navkreber, da bi premeril višino med Pristavo in slapom. Zemlja je pod njegovimi škornji na tej poti med koreninami, skalnimi izrastki in sprhnelim jesenskim listjem pela kot nakvašena, polna, prepojena krpa, ki jo je treba ožeti in osvoboditi viška. Medtem ko se je dvigal korak za korakom, podrsaval čez korenine in škrtal ob kamenite izrastke, ki so se stikali pod namočenim listjem, je sprejemal vonj meglene zraza in vlažnih tal pod nogami. Megleni zrak nima razsežnosti, vsaka njegova daljava se konča med prvim naslednjim drevjem goščave. Toda domač je ta kraj, domača je ta nejasnost, ker je bilo poprej vse poletje dovolj sonca in prečiščenih obrisov, ki so zdaj, ko pogled tiplje samo v središče tega trenutka, osredinjeni sami vase. Zato so blizu, povezani v vsak sleherni dihljaj nekoliko vznemirjene sape. Pravzaprav še ni vedel, kaj bo počel tam gori, saj je bilo slišati slap dovolj nizko v dolino, skoraj do same Pristave. In njemu je bil ves včerajšnji dan uglašen samo v sluh, ki je bil odprt šumu padajočih voda. Šel pa je vseeno navzgor, lezel in podrsaval, premagoval meter za metrom ne glede na strmino in skromno stezo, ki so jo leta in leta utirali jeleni ali pa mogoče tudi ljudje. Slap je bil tudi meglen, toda bobneči šum vodá je bil jasnejši. — Prav takšen je, kot bi ga slišal v gluhi samoti, v polnočnem spanju, nekje na robu kamenitega ležišča! — Janez Cerkovnik je bil tiste vrste človek, ki lahko govori v najtišji negibnosti.

Zato se je lahko takoj spet obrnil in pogledal navzdol.

— Jutri pridem ponovno. —

— Jutri bo tisti dan. —

Zraven je pomislil seveda tudi tole:

Nisem se še navadil. Kot bi puščal nekaj za seboj, česar ne smem izgubiti. Saj vendar nihče ne joče za mano in nikomur ne odjedam kruha. Tudi o praznikih se ljudje razgubijo, da bi zvečer spet posedeli skupaj. Mogoče pa je vse nekaj takšnega kot megla nad jezerom: riba komaj čaka, kdaj jo bo veter pregnal. Ali pa kot petje opolnoči, ko vsakdo ve, da bo jutri samo težek dan. Težek dan in nič drugega.

Človek pravzaprav ne ve natančno, kaj vse počenja v svoji koži.

A dogajanja so zelo, zelo preprosta:

Na Pristavi se je hotel odtrkati, da bi nekoliko olajšal umazane škornje blatnega bremena in laže podkuril na ognjišču; začental se ga je lotevati mraz. Tam pred zapahnjenimi vrati je ugledal kamen, ki mu je pri tem pomagal. Kamen je odzvonil v govorici, ki jo je Janez Cerkovnik zelo dobro poznal. Zelo dobro sta se lahko razumela in to skrivnost je skrbno hranil

zase. Vedel je, da o tem govoriti po srenji ni primerno. Ljudje so nasplošno veseli, najraje imajo šaljivo govorico navzočih stvari.

Poleg kamna pa je stala mlada postava nedoločnega človeka.

— A, ti si? —

— Moral sem. Ne zamerite. —

— Saj mi nisi požgal hiše, vidiš. —

— Mraz mi je in moker sem. To je vaša Pristava? —

— Hišna. Že kdove od kdaj. —

— Zakuril sem pod napuščem, toda boren je tale ogenj. —

— Mokrota. Noter bi šel, notri imam še nekaj suhih butar. —

— Samo da se posušim. Za uro ali dve. —

Za zapahom je v odprtini majhne Pristave v kvadru teme rahlo tlela žerjavica v smolasti prevleki. Takoj je potipal v kotu za obilno butaro, ki se je pod prsti oglasila s suhim, prasketavim odzivom. Snop drobne smrekovine je rad zažarel na tleči žerjavici in sprožil naokrog nekaj svetlih zubljev živahnega ognja. Ta ogenj je spremenil temni kvader majhnega prostora v svetlo čumnato, v kateri se ljudje grejejo, da bi premagali današnjo pomanjkljivost za jutrišnji dan.

— Zdaj pa kar sedi. Tamle na tistole tnal. —

— Še nikoli nisem bil na Pristavi. Topla je. —

— Da. Pristava je topla. —

In nato:

— Kdo pa si pravzaprav? —

— Študent. —

— Sem kar mislil. Gotovo si bil v gorah? —

— V gorah. Pregnale so me. Imajo leden dež. —

— Da. Za gore se je treba dobro obleči. —

Ko si je posušil volneni brezrokavnik pa nogavice, čevlje in nazadnje še hlače, se je iznad ognjišča dvignila meglena sopara kakor s kožuha živine, ko se ustavi pod premočeno smreko. V teh meglenicah je bilo zelo veliko nejasnega, predvsem je ostalo nejasno, kako je bilo mogoče pričakovati srečanje z nenavadnim človekom v tako nenavadnih okoliščinah. V kotu, odkoder je ognjišče naposled tudi pregnalo zaostali kos teme, je namreč stala stara, obrabljena sekira, neki kljunasti cepin, pa železne grablje, škrbasta in rjava lopata, poleg njih še cela vrsta različnih barvnih tub in nekaj kot slikarska paleta, vsa umazana s posušenimi skorjami različnih oblik in barv. Na kosu uokvirjenega platna je zijala nedoločena praznina, tudi tam, v tistem zapuščenem kotu.

— Nikamor ne pojdeš v tem vremenu. Se ti nič ne mudi, — je svetoval Janez Cerkovnik.

Študent pa je že zrl nepremično skozi meglenico nad ognjiščem:

— Nisem vedel. —

— Kaj bi tisto. To tako pride. —

— Ali že dolgo? —

— O, da. Velikokrat. Kadar pride. —

— Pa prodajate? —

— Prodajam? —

Pozneje se je spomnil:

— Da, vem: nekateri tudi prodajajo. —

Študent, zdaj že pogret, se je veselo zasmel skozi dim:

— Človeček božji, kje pa živiš?! —

— Kaj bi tisto. —

Potem pa čez trenutek:

— Zdaj bova jedla žgance. Seveda, če si lačen. —

— Križana gora, kaj bi ne bil lačen! —

Jedla sta slastno in zdravo, dokler nista izpraznila lonca do dna. Lonec je ostal na trhli polici, čez katero se je že odstran okna spuščala noč.

— Samo če dnevi ne bi bili tako kratki — —

— Mogoče bi prižgala luč —. —

Ogenj je prasketal v snopih, enakomerno in v občasnih živahnih izbruhih. Takrat se je sunek svetlobe preril do okenskih šip in jasno odtisnil od vlažnih črt, ki so ostajale za nizzdol polzečimi kapljami. Bilo je očitno, da zunaj še lije, vedno lije, lije v enakomernem snopu tenkega štrnastega dežja, tako kot da nikoli več ne bo prenehalo, ali pa tako kot da lije že od pamtiveka in je nujna sestavina prav tega trenutka. Nista prižgala luči, ker bi se njena vloga v tej igri iskričavih iglic plamena z ognjišča preveč omejila na izzivanje novih senc, ki so polzele po skopih predmetih izbe. Janez Cerkovnik je raje sedel na pograd, da bi spet malo pomolčal.

Tako sta zaspala in se prebudila šele drugi dan zjutraj.

— Dolgo je poletje, — je takoj pozdravil Janez Cerkovnik svetlikajoče se okno, sebe in svojega gosta.

— Ali greš spet ven? —

— Kaj bi tisto. Seveda grem. —

— Tako kmalu? —

— Saj se vrnem, mogoče zvečer. —

Jasno je videl, da bi ga študent rad še nekaj vprašal.

— Ti kar ostani, sem rekel, nič ne de. Tamle si nareži slanine in skuhaj si žgance. —

— Samo da bi dež malo ponehal. —

— Potrpi. Še kakšen dan. —

In ko je odhajal:

— Pa na ogenj ne pozabi, da te ne bo zeblo. —

Potem se je odzibal med grmovje in vlažno smrečje, za pot ni bil nikoli preveč izbirčen. Spotoma se je zalotil, da je srečen, ker imajo ljudje streho nad glavo, hkrati pa lahko tudi iz oči v oči gledajo v silno resnobo neba. Ko je potrkal na Bernikova vrata, je bil prepričan, da poje. Zato ga je preletel trenutek sramu. Ko pa se je prepričal, da ne poje, ga je stisnil ostri odmev strahu.

To vprašanje je ostalo brez odgovora.

Bernikova vrata so neizrazljivi pojav strahu in spoštovanja. Komaj se odpro, že pokažejo kot na zaslonu okvir prostora, v katerem živijo mnoge stvari. Ko je prestopil prag, je bil torej že v tem prostoru in mogoče je prav ta prostor tisto. Usedel se je, da bi bil dovolj pripravljen na dvogovor s svojo Pristavo, vpričo komaj zaznavnega okvira, ki je visel nasproti steni. V tem okviru je otrpnil korak sejalca, le toliko zaboden v puhtečo prst oranice, da se je vsa podoba lahko naslonila na zračno ozadje in visoko zravnila nekam stran, navzgor. Ko človek seje, zajema iz polnega predpasnika, a krčevita pest tako trosi naokrog, kot bi hotela nasiti vse žejne prvine mokrih tal. Kozolec pa je odprt, večno prezračen, ker večno čaka na setev, iz katere se bo povzdignilo klasje. Sejalec je gledal predse, prehitevaje svoj lastni okameneli korak, njegovo megleno obzorje ga je za vedno prikovalo nase. Janez Cerkovnik je vedel, da tako mora biti. Tega sejalca je videl že nekajkrat in prav vseeno mu je bilo, v kateri dolini je začel sejati. Vsaka prst je enaka, vsak korak je zarit v svoja tla in vsaka podoba se naslanja na svoje ozadje. Okameneli sejalec pa ni samo zastal sredi zastavljenega koraka, temveč je celo vznemiril vse barve, s katerimi se odeva prostor. V človeku vedno nekaj tli, kar se prenaša naokrog. Prenaša se vse do zadnjega vidnega kota ali pa mogoče še dlje. Povezave so pravzaprav jasne, le nedoločljive so, zato potrebujejo potrdila. Sejalec je to potrdilo. In Janez Cerkovnik ni bil več sam, upodobljene oblike so potrdilo za vse, kar še ni upodobljenega.

— Malo brinjevca, Janez Cerkovnik? —

Popil ga je z enim samim požirkom.

— Pa ves premočen si, Janez Cerkovnik! —

— Kaj bi tisto. Po poti se posušim. —

— Si že spet na Slapu? —

— O, da. Tam. —

In Bernik je razločno slišal:

— Sejalec je. Zdaj vem: to je — Sejalec. Videl sem njegove roke.

Veš, Bernik, zdaj spet grem. Le toliko, da sem se sprehodil, ni preveč daleč. V breg me pa tudi nese, kot bi me sama moča gnala v megle. Ampak takrat ni bila moča, to je res. Tisti dan sem prespal. Boš verjel, da ima tudi viharник svojo govorico? Okleščene veje, pa suhljate noge in grčave škornje. Če je viharник sam na kakšnem robu, potem se z njim prav lahko pogovoriš. Če greš mimo, te ustavi in konj se kar oddahne. Pravi viharник je na robu ali pa nekje stran od brinja, da že oddaleč zbode v oči. In kako rad ustreže, ko ga roka poprosi za njegovo podobo. Pa tudi vsak košček oglja je tako pripravljen, da bi se izpisal. Veš, Bernik, vsaka stvar pušča sled za seboj. Po mojem je to zato, Bernik, da bi se laže gledalo v tisto, česar ni. Pa čeprav v jutri. Ampak moj oče je imel svoj prav, bil je sejalec. Veš, orala sva in sejala, zvečer sva oblonela na kozolčevem podporniku. Vse te brazde so bile njegova sled, ki je že določila svojo setev. — Veš, tiste grče si pa prav postavil, kar rujejo se z zrakom! Le da so suhe, predaleč so od svojega zraka. Drugič pa, bolje, pojdi mimo njih in pazi na

svoje otroke. Ko zaspíš na planjavi, te čakajo, ker vedo, da se tam klatijo volkovi. Enkrat te požro, drugič ni več treba. — Moral bom te dni pogledati, kakšne vrtnice so izrasle iz njega v tej jeseni, iz prsti mojega očeta. A viharnik je potem visel dolga leta nad vrati moje čumnate. Tako se mi zdi, da se ni nikoli spremenil. Dneve in noči se je enako upiral ob kameniti rob, ki ga je iztisnil iz svojega dna. Bil je nekoliko temačen, ker ga je stena pritiskala nase. Toda jaz nisem vedel, zakaj ga pravzaprav imam.

Bernik je gledal za njim.

— Le oglasi se še, če te pot zanese mimo. —

— Da. Kakopak da se oglašim. —

Ta bežni spomin je bil mogoče potreben kot malta med dvema opekama. Povezuje in utrjuje, da bi stavba stala na temeljih . . . Velikokrat tudi potrjuje in nalaga olje na vznemirjenje. Mnogo stvari je na svetu, ki jih je treba vedno znova potrjevati. In veliko vznemirjenj je, ki se morajo prebiti do konca, ker jih ni mogoče izgubiti.

Lilo je, lilo, enakomerno in trajno, od vsepovsod nizdol in na krošnje dremajoče goščave. Zato je Janez Cerkovnik naslednji dan razpel streho nad glavo. Staro šotorsko krilo si je vztrajno prizadevalo, da bi zadrževalo ostro snopovje jesenskega dežja, zato je našel na primernem robu nekaj smrek, med katere ga je razpel in privezal. Zdaj je na tem mestu potrkavalo z vseh strani: s šotorskega krila, s slapa, z globoke struge nad slapom, z neba. A to je bil tudi najbolj primeren trenutek, da bi si bolj natančno ogledal, kakšen je pravzaprav slap, ki se je usločil tik pred njim, tako da je moral dvigniti glavo, če mu je hotel pogledati v izvir, in globoko spustiti oči, če bi ga rad zaznal v tolmunu. Kot ga je potrkavanje z vseh strani nezadržno spominjalo na pot sem gori, ko je kri oblivala vse koticke od glave do nog, tako je ta vsestranska jeklena odzivnost usmerjala na najbolj samotni šum tega sveta: na krik padajočih voda. Takó se je nehote stresel v tistem trenutku, kot bi ga zazeblo v škornjih, premočenih do kože. Bil je tista enota pred slapom, ki osvaja. Slap se je valil iz bližin in višin, na svoji padajoči poti je razpenil vse oblike kamenitih skal, na dnu je razril svoja lastna tla v črno zeleno vretje tolmana, potem pa je v presnovljenem zaletu razklenil grmade, ločil strmino od strmine in se ugnezdil v strmo deročico. Tu se je udomil, tu je obnavljal doživetja svojega rojstva, povzemaje nove slapove in tolmane, razkrajaje vedno bolj samega sebe, dokler ni nekje daleč zašumel v enakomerno daljavo. Toda tisto je že drugi svet.

— Oče, profesor Majcen je pa pri Bernikovih! —

Profesor spet nekaj išče, je spreletelo pri tem tam gori na slapu Janeza Cerkovnika. V svojem domu bi rad imel tudi slap, da bi še v sobi šumelo, s sten, od vsepovsod. Potem bojo stene popolne, izpolnile bojo svojo pravadno nalogo: da grejejo in odvezujejo. Stene morajo biti zrcalo.

Študent je na Pristavi že podkuril, narezal nekaj kosov slanine in kruha, hkrati pa je imel tudi že pristavljeno vodo nad ognjiščem.

— Kar vsuj moke, kaj bi tisto. —

— Narezal sem, ker si gotovo lačen. —

Potem pa:

— Je slap močno narasel? —

— Komaj ga požirajo struge. —

— Danes pa nisi imel niti ene barve tam gori. —

Žganci so čobodrali, ko je voda kipela čeznje.

— Moral bom. Jutri. —

— Veš, jaz študiram geologijo. Vse te stene so polne vodá. —

Janez Cerkovnik se je čudil:

— Saj to je tako, že mora biti! —

Študent se je že sprijaznil, da ima opravka s človekom, ki je daleč. In v sebi je že presnavljal takšna vprašanja, ki mogoče premostujejo neizrazljivo z domačim.

— Moraš pa biti zelo utrujen navsezadnje. —

— Včasih. Potem. Če ne gre in ne gre. —

Pravzaprav je šele zdaj razumel vprašanje:

— To je tako kot voda, ko dolbe svojo strugo. —

Prigriznila sta kot že nekaj dni ob tem času, zato sta se lahko kar dobro pomenila.

— Tako. Voda je zato, da dolbe. —

Študent pa se je začudil samemu sebi:

— Saj res, osatov cvet ni nikomur potreben. A vsak osat cvete. —

— Ti hodiš v šole, praviš. Katera knjiga bi lahko povedala, kaj naj človek dela navsezadnje? —

— Saj delaš. Tega še ne vem. —

Spet sta ležala na pogradu drug poleg drugega, medtem ko je vso noč trkalo na leseni strop Pristave in na okna, ki so bila v tej jesenski temi slepa in samo nekaj, kar lahko v bolj ugodnih okoliščinah pove, da je onstran njih odprt dan, ki se nikakor ne more zbrisati. V snu pa je tudi zgoščeno vse tisto, kar osvobaja telesa in jim predoča dodatne smeri. Janez Cerkovnik je sanjal o osatovem cvetu, študent pa se je v nekem trenutku razjasnitve vprašal, kakšni so tisti tolmoni, ki bruhajo na dan slapove. Toda medtem se je onstran okna že spet pokazalo megleno jesensko jutro.

Ponoči se je v trenutnem zaletu na Pristavi odprlo okno, ki je sicer vse dni doslej molčalo med zunanji temi in notranjim odzivom ognjiščnega plamenčka. Janez Cerkovnik je moral skočiti s svojega toplega ležišča. — Kar počiva naj fant, — se je ozrl proti enakomerno dihajočim ustnicam, ki jih pravzaprav niti videl ni. Potem tudi sam ni bil prepričan, kaj se je dejansko zgodilo. Verjetno je bil preostali štorž z borovca, ki ga je trenutek naposled odtrgal z rodne veje in pognal razmočenim tlom v krilo. Kljub temu se je naslonil na oknice, da bi prisluhnil. Prisluh je bil njegov nikoli dokončan samogovor. — Še ne spiš? — ga je spraševala žena. Vedno sta spala drug poleg drugega, razen kadar je vozaril med planinskimi kočami. — Kaj bi tisto, Marija. Veter. — Bolje bo, če ti zaprem okno, jutri bo spet težek dan. Imaš dolgo vožnjo. — Pa zapri, če misliš. Res bo jutri

težek dan. — Janez Cerkovnik je slonel na oknicah, medtem ko je študent enakomerno in slastno dvigal prsi, ta enakomerni ritem je bilo razločno čutiti prek rahlega valovanja v njunem prostoru. — Marija, za Minko bo pa res treba nekaj narediti. — V šole bi rada punca. Res bo treba premisliti. — Pri Bernikovih sem bil, tisti profesor Majcen je nekaj omenjal. Tikata se. — Oh, kako bi bilo lepo! — je slišal Janez Cerkovnik razločen šumot prepolnega borovca na drugi strani. — Potem bi lahko šla v šole, punca ima strašansko veselje. Za knjige bi pa že spravil. — Učiteljica bo, pravi. Je popolnoma prepričana, da bo učiteljica. — Marija, zdaj bom pa kar vstal, se že jasni nad jezerom. — Ampak, saj si komaj zaspal, še pretegnil se boš. — Janez Cerkovnik se je odlepil od oknic in je bil bolj kot kadarkoli prepričan, ko je spet zaprasketal plamen na ognjišču: Oh, ne, ne, ne! To pa ne! To pa nikoli ne! To je neverjetno, to je nemogoče! Ne smem! Če se kaj takega zgodi, ne bo nikoli več nobenega koraka in nobenega dne! Posušil se bom, pretegnjen in izsesan, da ne bom nikoli več mogel pogledati živemu človeku v oči! In ne bom videl, kako se spuščajo senožeti po rebrastih pobočjih, kjer je tako strašansko veliko divjih čebel! — Ne, Marija, saj me poznaš. To ni tisto. To je nekaj drugega. — Nič ne skrbi: le nase pazi, bomo že nekako! —

Spet je moral pritrđiti šotorsko krilo med znane smreke, ker je lilo, lilo, enakomerno in trajno, kakor bi bilo brez dna. — Bolje je, da ga razpenjam vsakokrat posebej, kot pa da ga puščam čez noč zunaj. Ponoči ga utegne veter raztrgati, smreke so upogljive. — Tako se je njegovo platno spet obrnilo proti pršečim meglam, ki so se bohotile od sten, po katerih so dolble padajoče vode. Gledali sta se dve podobi, ena v polnem razpletu svojih vsebin, druga v obrisih nastajajočega sveta. — Profesor zares nekaj išče, — se je zdaj začudil Janez Cerkovnik in kar ustrašil svojih lastnih besed. — Zakaj vendar, ko me potrebuje? Sobe so polne, stene so polne, okna so okrašena z zavesami . . . Kaj pravzaprav rabi profesor? — Toda slap je šumel, vode so se zlivale niz navpične zidove, v tolmunu pod njim je vrelo. — Zares bom moral povprašati, koliko je slap samo slap, nekaj, kar je izven človeškega prostora, in koliko je pravzaprav tisto, kot so znamenja, ki imajo vedno nekaj dodatnega, nekaj zraven. Tisto zraven bo pa tudi že kar tisto, kar je človek sam . . . Zakaj naj bi sicer tako bučal, bobnel, budil, zanašal? Slap zanaša v spanje, spanje pa spočije. — Janez Cerkovnik se je dobro zavedal, da tiči v vrtoglavici prostora in je vse to početje kar preveč nejasno. — Če slap šumi, bobni, zanaša, potem je potreben človeku, da bi se mu predstavil in človek njemu. Moram mu nekaj povedati, tudi jaz mu moram nekaj povedati. — Odložil je čopič, na katerem se je vztrajno nabirala rosa, in se zagledal v prste, raz katere se je luščila trda kepa ledene vlage. — Profesor zares nekaj išče, mogoče bi se rad v dvoje, na samem, nekoč pozno ponoči, v takšnem jesenskem dnevu kot je današnji, pomenil z vodami, pomenil sam s sabo. —

Naenkrat se je čopič ustavil. To je bil trenutek, ki ga nihče ni pričakoval. Presenetljivo podoben oblakom, ko se raztrgajo in za sabo poka-

žejo maroge blede modrega neba. V tem trenutku sta se spogledali dve podobi, dve vzporednici. Hladna prha slapa se je zabodla kot ledena sveča v oči in Janez Cerkovnik se je ustrašil: sam je na tem divjem robu, v tem neusmiljenem jesenskem dežju, med skalami nad prepadom, pred licem pojava, ki ga je prostor vsilil človeku za tovarišijo, med lačnimi volkovi, sam, otrpel od mraza. Ustrašil se je divjega nesmisla, ki tiči v njegovem početju, še bolj pa se je zgrozil nad njegovo vzporednico, ki je zijala z napol zamazanega platna. — Ne, tu ne more biti sreče. To se ne more srečno končati, — je šklepetal z zobmi, premražen, obupan in prekrit s srhljivimi kožami. — Že pet dni sem tukaj . . . čakaj, saj res: že pet dni! Pravili so, da se je nekomu zmešalo, ko je hodil sem, in da je potem skočil tja doli. Spodaj so ga pojedle ribe. — Na platnu se je prav tisti čas oglasil tolmun v temnobarvni marogi, nad njim se je posmihal izvir, odkoder je roka v prejšnjih dneh hotela izsesati iz kamenja nekaj določnega. Med izvrom in tolmunom je zijala jasna praznina, roka se je ustavila prav v trenutku, ko naj bi začela upodabljati pad, padec, padanje. — Povedal bom zvečer otrokom, če bojo hoteli poslušati. — Hladna prha se je že odevala s polmrakom, Janez Cerkovnik je najbrž zelo dolgo strmel tja, kjer naj bi se upodobilo tisto padanje, in v resnični slap, ki je grozil s svojo resničnostjo. Nazadnje ni mogel več obvladati obeh različnih, vzporednih si podob, ki sta si neusmiljeno, brezpogojno in sovražno stali nasproti. Ko se mu je posrečilo, da se odtrga od obeh, je nekje sredi strmine spodrsnil na vlažnem mahu, tako da je šele pred vrati Pristave, sprva narahlo, potem pa zelo jasno, začutil odrgnino na roki, ki je krvavela. Kri se je sproti sesirjala v led. Ob ognjišču se je stresel in kot bi ga prvič videl, začutil ob sebi študenta. Nad ognjiščem pa je spet vrela voda, njen šumot ga je potem malo pomiril.

To je tako, kot če bi se spustil na dobrodelno, vsem oblikam ustrezno gmoto najbolj domačega jezera.

- Je bil volk? — se je prestrašil študent.
- Ne, ne: slap. Slap. —
- Vse si pustil tam gori, Janez Cerkovnik? —
- Vse je pustil tam gori.
- Kako strašansko sta si sovražna! —
- Kdo sta si sovražna, Janez Cerkovnik? —
- Obe očesi sta se prestrašili: ni vedel odgovoriti.
- Janez Cerkovnik to noč dolgo ni zatisnil očesa.

Zakaj kmalu ga je začela obhajati njegova stara bolezen — čim bolj se je pomikala noč, tem bolj je padal vanjo. Tokrat se je prikoval — ob neki poletni dan.

Lansko leto je namreč sekal les na Pokljuki.

Smreka se je podrla, sam pa je sedel na njen ranjeni štor, ki je globoko dihaval v sopari smolastih hlapov. Svet podrtega lesa je poznal dobro, zato ga je moral podoživljati vedno znova. Podrti les izpuhteva prav posebno smolo, kot bi se ob podiranju, ob padanju, dogajalo nekaj izredno pomemb-

nega. Smola se oblikuje in nastaja nad debli, nekaj jo sili, da mora spregovoriti. Konj je kar prhal ob njej... Konj je takšna žival, da čuti vsak zaznaven in nezaznaven premik. In ponoči so se nekako odprle vse zvezde. Samota med zvezdami brni kot napeta struna, kot snop napetih strun. Veter, ki se zbudi opolnoči, je izraz tega napetega stanja. Vse do jutra, ki je tako kot premik v novi dan. Zjutraj pa smola spet zadiši, čudno, jutro je tisto, kar srka iz smole nove odgovore. Tisti poletni dan na Pokljuki je popolnoma presnovil vase in še eno noč vrhu tega, tako da je nazadnje udaril vanj sosed, ki je tovoril v dolino.

— Tebe pa iščejo, — se je smejal neskončno zmagoslavno.

— Kaj bi tisto. Zdaj sem že opravil. —

Z obema rokama mu je ponujal brinjevca:

— Brinjevec zbudi človeka. V gorah je človek sam, mora ga nekdo buditi, sicer ga utegneta veter in smola uspavati, da pozabi na vse, na dom, na otroke, nase. —

Sosed je govoril veselo, prešerno.

Potem ga je prijel pod pazduho in mu pomagal vpreči. Konj se je nekoliko obotavljaj, vendar se je takoj vdal, čim je začutil ob sebi voljnega gospodarja. Gospodar je bil namreč zdaj popolnoma vedrega obraza in se je šalil. Zdelo se je, kot bi se družčina pripravljala na komaj dočakano pot, tudi konj je neke vrste sopotnik, ki beži pred mrličmi. Še tisto uro so se obrnili nizdol, v dolino, vsi trije hkrati, kot bi se vračali domov, tja, odkoder vsak trenutek odhajajo, da bi se lahko takoj zatem spet vračali. Ob jezeru so proti večeru naenkrat zakričali otroci: Oče je že doma, oče je že doma! Vas je stala na pragu, nekaj žensk je pred vrati stiskalo svoje otroke k sebi. Ko so ju videle zbliza, da sta resnična in stvarna, so se olajšano umikale.

— Pila sta brinjevec, pa sta morala odležati! —

Janez Cerkovnik je potem zadremal do jutra. Ko se je prebudil, je skočil s pograda, od tam je lahko videl odprti, razviti dan.

— Danes sem pa kakor riba v vodi! —

Spet je ril navkreber skozi štrenasto snopovje jesenskega dežja, ki je povezalo tla z oblačnim nadstrešjem in izzivalo golo bukovje na mrmrajoči dremež. V knjigah velikokrat pišejo čudne reči. Upodobljevalec, ki hoče obvladati svoje roke, čopič in barve, ali karkoli drugega že, se navadno umakne med svoje stene in tam poišče odgovor na odprta vprašanja. Tam se potem oblikujejo koščki teh odgovorov in okamenijo v trikotu med čopičem (ali čemercoli že), prostorom in ploskvijo. Vsak podobar ima svoj prostor, kjer je lahko brez priče. Čudno je razumeti te knjige: podoba rase samo takrat, če ni nobenih prič ob njej. Takrat ko se podoba izpostavi pričam, na razstavišču neznanega sveta, ni več podoba, temveč okamenina nekega preteklega sozvezdja. Tudi študent je menil nekaj podobnega. Rekel je: Janez Cerkovnik, ti si srečen človek! — Srečen naj bi bil, praviš? In zakaj vendar? — Zato, ker ne veš, kaj delaš, Janez Cerkovnik! — Seveda vem: slap bom posnel. — Brez dvoma da slap. A čigav? —

Janez Cerkovnik se je zresnil: čigav slap?

Ne, ta človek se je zmotil. Pomotoma mu je ušlo iz ust. Ljudje, ki dosti berejo, tudi dosti sprašujejo. Res lepo, toda ni dovolj. Janez Cerkovnik je ril navkreber, da bi se preril skozi razmočene plasti listja, drevja, mahovnatih korenin. Čigav slap? Ko je zrl v oddaljeno padanje naraslih voda, ki so prevpile dež, oblake in mokre škornje, je videl, da je naslonjen na smreko, samotno deblo med bukvami. — Janez Cerkovnik, kaj pravzaprav počneš, ko se takole zaganjaš, vedno nekam stran? — Marija, če bi ne bilo toliko dežja, bi prišla sem gori. Skuhala bi žgance. Saj bi? — Nisem hotela očitati. Sam veš. — Ne, zares bi prišla: meni je takrat dovolj, če imam mokre prste, da si jih pogrejem zvečer. — Vem, da po dolgem poletju pridejo vode, nič ne maraj. Tako je vedno v tej dolini. — Janez Cerkovnik je, naslonjen na smreko, samotno deblo med bukvami, videl dolino: mislil je, kako mora globoko imeti svoje dno, da jo lahko vsako jesen dolbejo vode in je nikoli ne predrejo do lupine. Čigav slap vendar?! Vedno je na svetu nekaj, ob kar trčiš. Šele ob trčenju se zaveš koraka, ki ga predtem ne čutiš; trčenje je vzmet, ki razglasi, da se je nekaj zgodilo. — Janez Cerkovnik, ti pravzaprav misliš nase, ko se opravičuješ. — Marija, prinesel bom sliko in v hiši bo spet nekaj novega. Nad duri jo obesiva, tam je mesto zanjo. — Janez, nič nisem rekla, saj vidiš, da molčim. To si govoril zase. —

Lilo je, lilo, kot bi se pretakale snovi v nižje lege, proti njihovemu težišču. Štrenasti curki so bili naravnost v tla, tako da so na ravni ploskvi izhlapevale bale bombaževinaste megle in te megle so se, osvobojene svoje materinske ploskve, zapletle med debela, kot bi jih gnal veter na stranpota nujne samostojnosti. Te štrene pa so bile nad prepadom zgoščene v neznanke vrvi slapa, ki je za vse čase prikoval materinsko skalo z očetovskim tolmunom na dnu. Tolmun je vrel enako zagnano kot včeraj in pred dnevi, tako je pač moralo biti.

Kakor vedno: zadnja poteza odloča. Pod šotorskim nadstrešjem, ki je še vedno negibno kamenelo med štirimi debli, je spregovorilo platno z naličjem visoko zastavljene podobe. Pogled je bil seveda razklan med materinsko skalo in očetovskim tolmunom. Vmes med njima je zijala še nepremoščena odprtina, kakor praznina med dvema bregovoma. Janez Cerkovnik je vedel, da bo premostitev te praznine dolg današnjemu dnevu. Zdaj je čas zato, je govoril; ko so vode najbolj močne, je njihova povezava najbolj usodna. Brskal je po mokri paleti in močil konce svojih prstov v mrzlo ledenem curku jesenskega dežja, da otrplošti sploh ni občutil in je lahko samo zbegano spremljal poteze, na katere je bila roka od kdovekdaj polno pripravljena. Mastil je še nepovezано ploskev z barvnimi kačami, da bi se v razmerjih med prvinami naložile prepotrebne gmote. Janez Cerkovnik ni nikoli videl, kako je nekoč — tako sta pravila profesor Majcen in profesor Bernik — nekdo nametal barve med tisti okvir, kjer je potem zrasel Se-jalec, na tisti krčeviti prostor, ki visi na Bernikovi steni. Če je hotel vprašati, zakaj vse to, je raje utihnil. Rekli so mu: Če boš kdaj upodabljal Slap,

poglej Sejalca. Toda samo poglej. Ni Slapa brez Sejalca. Vseeno, če si ti Janez Cerkovnik in popolnoma nekaj drugega, kot je bil Ivan Grohar. — Janez Cerkovnik je rad posedel, ko sta se pogovarjala profesor Majcen in Bernik. Vse, kar je slišal od njiju, je bilo skoraj tisto, kar je hotel slišati. Seveda je bila njegova beseda, zamolčana na vrhu jezika, vendar drugačna; zato ni maral spregovoriti. — Malo brinjevca se ti bo prileglo, Janez Cerkovnik? — Izpil je, kot sta ponudila, to je vse. Vse drugo se je potem pomešalo s svetom, ki ga je nesel na Pristavo. Tam je lahko poizvedoval z lastnimi besedami.

— Janez Cerkovnik, si ti sploh dober človek? —

— A ja. Kdo naj bi vedel. —

— Dober človek! . . . Vsakdo ve, kdo je dober človek. —

— Kaj bi tisto . . . Saj veš: Janez Cerkovnik sem. —

Prav mogoče, da čas ni vedno pričujoč, kadar se dogajajo človeške zadeve. Lilo je, lilo, kot vse dneve pred tem in kot bi se samo ob sebi umevno v štrenasti moči približala zemlja in zrak drug drugemu do stežaja. V tisti odprtini, ki se zdi, da skozi njeno med tečajniki, se zna zgostiti toliko zlitine, kolikor je potrebno za obvladanje vidnega prostora. — Oče, kako je bilo takrat, ko so se ti konji splašili nad Javornikom? — Glej ga, drobiža, kolikokrat bom moral še povedati! — Povej, oče, povej, oče! — Kaj bi tisto, ustavil sem jih. — Nemogoče je gledati v oči, ki čakajo. To je dotok. Človek je vedno težji. Čez čas bi postal toliko težek, da bi se razklal sam od sebe. — No. Na prevalu se je konj nenadoma ustavil, in ko sem ga pogledal, zakaj se je najezil, sem videl, da ga z roba opazuje neznanski volčjak, takšen za celega teleta. — Jojmene, za celega teleta! — Za celega teleta. Potem je konj napel vse štiri in potegnil, da sem takoj pomislil, kako se bo razletel čez rob in sesul nase vse, kar sem tovoril. Poglejte: nekaj je treba ukrepati, karkoli. Jaz sem se tako odločil, da ga bom zajahal. In res je potem konj prhal pod mano, da so zvonile vse podkve in vse kolesnice. Neznansko daleč je vlekel. Prav dol do goščave, kjer je nato zastal, kot bi bil odsekal. A volka ni bilo več nikjer. — Jaz bi umrla od strahu, oče! — Minka, kaj bi tisto. Če te nekaj vleče, se ga moraš krepko oprijeti, da te ne odvrže, dokler se ne upeha. Potem spet lahko stopiš na noge. In o vsem tem pripoveduješ pravljice. — Ampak volk, oče! — Po mojem je takole: tudi strah se ustraši, če konj krepko potegne. — Jojmene: tudi strah se ustraši! —

V odprtini, ki se zdi, da skozi njeno med tečajniki, je prav močno segreval jesenski plamen najbolj toplo izbico na svetu: s klopni obrobjeno mizo, za katero so poslušali otroci. Vsako jesen se zgodi kaj podobnega, zakaj kотиček, v katerem se postavljamo na noge, je potreben kot vsakdanji kruh. Janez Cerkovnik ni mogel določiti, koliko časa je trepetal skozi to odprtino, ker je lilo, lilo, enakomerno sivo in vztrajno, kot bi bil čas zaustavljen na utrujajočem previsu, na katerem bo potreben nov sunek, da bi se prevalil na drugo stran.

— Moram postaviti most do njih. —

— Kakšen most moraš postaviti, Janez Cerkovnik? —

Pravzaprav je to spraševal študent na Pristavi.

— Vedno znova moram postavljati most do njih. —

In študent, vztrajno:

— Do koga moraš postavljati most, Janez Cerkovnik? —

— Je že tako. Nič ne pomaga. —

Jedla sta žgance in slanino in pila deževnico, ki jo je študent nabiral čez dan. Vzajemnost obeh, po sili naključja drug na drugega navezanih ljudi, ni bila nenavadna, ampak pomembna. Janez Cerkovnik je na Slapu s krčevitimi potezami povezoval praznino med izvirom in tolmunom, ki je na platnu še ostala nedorečena, študent je premoščal zastoj v gorah z matico, ki jo ima v dolini. Imela sta torej dosti skupnega, da sta se lahko prenašala in v tem prenašanju med sabo sporazumevala.

Janez Cerkovnik:

Veš, takole: jaz imam profesorja Bernika in Majcna. Vsako leto se ob tem času zabijeta v svojo kočo, spodaj nad jezerom. Bernik vedno pravi: Kadar veter potegne, jezero govori. Jezero je sploh najbolj zgovorna oblika narave. Zabijeta se v tisto kočo in ju po ves dan ni na spregled. Če pa kdo potrka na njuna vrata, se v koči takoj oglasi: Janez Cerkovnik, kod se spet klatiš? Pravita, da se klatim. Seveda, včasih je res. In tiščita obrvi nad papirji, medtem ko jaz sedim tam pod oknom, kjer ju nič ne motim. Janez Cerkovnik, kadar hočeš, potrkaj. Nikogar ne motiš! Pa ne za dolgo. Ni mi treba dolgo. Samo toliko posedim, da lahko ugotovim, kar se je medtem spremenilo na sliki. Veš, Sejalec. Od sem pa tja ga pridem pogledat, ker zmeraj kaj novega pove. Si pogledal, Janez Cerkovnik? povprašata. Kaj bi tisto, vedno je nekaj novega, dan nikoli ni enak dnevu! pravim.

Študent:

Janez Cerkovnik, spodaj v dolini je jezero in okrog njega nabite hiše z ljudmi in otroki. Ko si se spravljal sem gor, si prav gotovo pretehtal, kje si in kam se odpravljáš. Ali se nisi spogledal sam s sabo in se odločil, da zapahneš za sabo vse hleve, v katerih je ostalo toplo krzno dihajočih teles, saj te tako neskončno preganjajo njihova odprta vrata? Ti si zrasel s temi toplimi telesi, zraven tega pa še danes ne veš, kaj si in zakaj te tole dolgo poletje žene v končni obračun z neznanskim nalivom pričujoče jeseni. Če si pretehtal vse gmote voda, ki padajo zdaj na naju, zakaj se nisi zaprl za hlevska vrata in skupaj z njihovimi telesi določil razsežnosti slapa, če pa tega nisi pretehtal, zakaj tvoje moraste sanje? Moral boš sestiti na štor in si podpreti za trenutek glavo!

Janez Cerkovnik:

Takole: Bernik in Majcen se vsako leto srečata ob tem času v svoji koči nad jezerom. Ampak to ni vse. Zvečer sta v eni sapi pri mizi, tam se zbirajo mnogi ljudje, tam je dosti prostora za vse. Veš, jaz navsezadnje malo razumem, čeprav vem, kaj delam. Srce, pravijo. Srce za vse to menda ve, pozna vse to, a človek to težko upodablja. Človeku manjka most med

podobo in srcem. Človek je pravzaprav zelo reven, sam in ponesrečen. Ko je postavljen v prostor, je postal upodobljena težava.

Jedla sta žgance in pila deževnico. Prav malo je bilo potrebno, da se je ohranjal ogenj, ki je zavzeto grel po prostoru, razplinjajoč samega sebe do oken, sten in čez pograd. Čudno, da se v takšnem prostoru tako uspešno izogneš nevihtam in neurju, ko si se dotaknil vozla, v katerem so do nezavesti zadržana vprašanja. To je pa tudi način, da se rešiš. Vsak trenutek se pravzaprav rešuješ.

— Le spi, če si utrujen, — je menil Janez Cerkovnik.

— Jutri mogoče odidem. —

— Seveda. Saj se bo zjasnilo. —

Slap pa je bobnel kot še nikoli. Vse njegove črte so bile povezane v snop, ki je v nepretrganem zamahu dihal zrnasto klasje. To je bil tisti zadnji sunek, ki je na prevalu potreben, da bi se tek lahko prevesil na drugo stran. Opolnoči je bil plamen na ognjišču še vedno tako bleščeč, da je Pristava migljala v zelo jasnih obrisih, kjer se je padec voda na podobi že zlival z najglobljim tolmunom na svetu. — Janez Cerkovnik, če te prav razumem, si sploh najbolj zgovorna oblika reševanja! — Prav nič te ne razumem, Bernik! — Ni potrebno: naše reševanje se dogaja mimo nas, na vzporednih tirih. Se nisi nikoli vprašal, kaj premišljuješ, kod se klatijo tvoje misli, ko si razkosaval les na visokih planotah tvoje Pokljuke? — Glej, glej, prav imaš: nikoli se nisem spraševal, čeprav sem vedel, da roka dela eno, misli pa se potepajo drugod. — Če verjameš ali ne, tudi jaz sem Janez Cerkovnik, in prav zanesljivo vem, da je to edina oblika reševanja. — Ampak, Bernik, ti se zvečer vprašaš, kaj si storil čez dan, in zagotovo veš, kaj boš delal jutri! — Nič ne maraj: važno je, da se rešuješ in ohranjaš. —

Vse je pospravil: šotorsko krilo je snel s tistih štirih smrek, in ko je pretehtal njegovo mokro težo, ga je z vlažnimi prsti izcedil, da bi ga laže obesil čez ramo. Naenkrat je postal utrujen. Utrujenost se ni omejila samo na vročično težo podplатов, ki se je v trenutku podeseterila, ampak je legla z vsem širokim hrbtiščem tudi na teme, čelo, oči. Tako je drsal nizdol proti Pristavi z vso težo telesa in tistega dodatnega. Kolikor bolj se je oddaljeval od stvarnega, resničnega slapa, toliko bolj je pritiskal ob bok oni drugi slap, ki se je pretakal čez še vlažne barve do konca izpolnjenega platna. Na Pristavi pa svoje slike ni nič več pogledal, postavil jo je v kot in sedel raztreseno ob ognjišče. Najprej je odtajal mrzle prste, potem pa še sapo, ki se je nabrala pod premočenim površnikom.

Drugega pač ni več potreboval.

Dolgo poletje je bilo dognano.

Tudi oblaki nad jesenskim jezerom so se razkosali, ko sta obstala za trenutek na križišču dveh poti: na poti Janeza Cerkovnika in na študentovi poti. Tu sta razklenila svoje slučajno srečanje s stiskom dveh rok, od katerih je ena nakazovala smer v nujnost mestne učilnice, druga pa v nujnost toplih, pričakujočih teles neke strehe nad jezerom. Tam so se zbrali otroci

na pragu in opazovali razkosane jesenske oblake. In v trenutku, ko je izniknila iz jezerske površine gugajoča se, obložena postava oddaljenega človeka, so planili v hišo: Oče prihaja! Oče prihaja! Zakaj vsem v hiši je bilo jasno, da se bo utrujeni človek najprej sesedel na klop za mizo, da jih bo bežno pogledal, kot bi imel slabo vest pred njimi, nato bo pa povedal pravljico o nečem, česar še niso slišali. In res jim je povedal pravljico, kako se je v nespremenljivost vkovana skala odprla, ker je morala povedati, da nosi v sebi vode, vode, vode . . . vode in slapove. Vode in slapovi pa so osvobajajoči prostor uklenjenosti.

Tudi za kamenito skalo.

Za vse.

Za vse.

In hiša je zadehtela od sladkega mleka:

To je bil most med človekom in njegovimi stvarmi.

SEDEM PESMI IN ENA

Jože Jež

VEČNO MESTO

Naprej od upanja
naprej od besed ki jih prinaša upanje
še naprej

naprej
naprej od besed in njihovih mej
še bolj naprej

in potem nazaj
v meje besed
v besede ki jih prinaša obup
v obup
v najbolj črn obup
in še bolj nazaj

vse poti vodijo v rim.

STEVILČNA SKALA

Gor po polžasto zvitem stopnišču
in dol
in še malo nižje
prva postaja